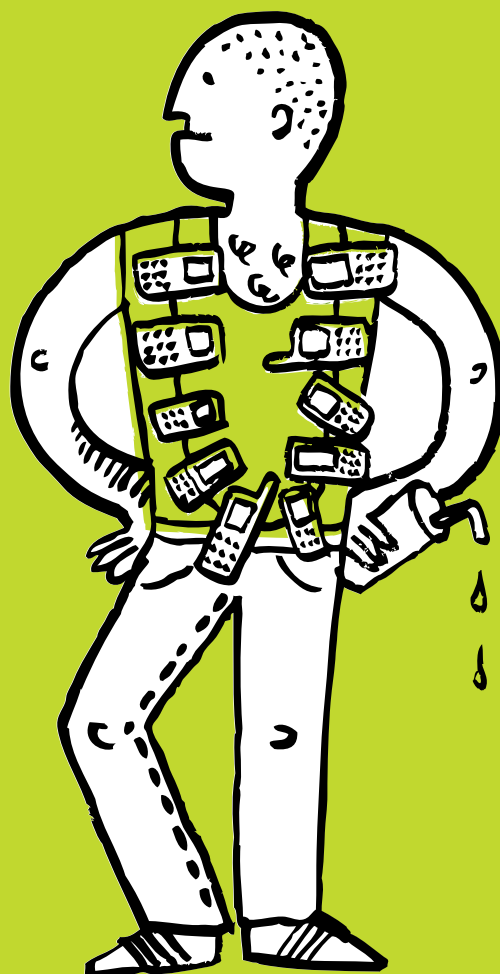

ĆWICZENIE 14

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

S – 80
CZĘŚĆ OPISOWA

Ćwiczenie to pokazuje drogę produkcji popularnych produktów oraz zachęca uczniów do zastanowienia się, jakie zagrożenia społeczne i ekologiczne mogą się wiązać z różnymi jej etapami. Uczniowie zastanawiają się również nad rozwiązaniami, które mogą ograniczyć zagrożenia oraz stanowią dobry przykład społecznej i ekologicznej odpowiedzialności biznesu. Ćwiczenie kończy refleksja na temat roli konsumentów i konsumentek w kształtowaniu społecznej i ekologicznej odpowiedzialności sektora prywatnego.

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Realizowany zapis podstawy programowej:

23. Problemy współczesnego świata.

23.4 Uczeń rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemyślane zakupy).

Cele ćwiczenia:

Uczeń/uczennica:

- ➔ wyjaśnia drogę produkcji przykładowego produktu;
- ➔ wymienia zagrożenia ekologiczne i społeczne związane z etapami produkcji i konsumpcji;
- ➔ wymienia przykłady społecznie i ekologicznie odpowiedzialnych rozwiązań w biznesie.

Instrukcja dla nauczyciela:

1. Podziel uczniów i uczennice na 3 grupy i rozdaj każdej grupie jedną z 3 kart pracy. Wytłumacz, że karty pracy zawierają schemat drogi produkcji telefonu komórkowego oraz zbiór możliwych zagrożeń społecznych i ekologicznych związanych z tym procesem. Każda z grup ma kartę pracy poświęconą jednemu z 5 etapów życia produktu (do ćwiczenia wybrane zostały 3 etapy: wydobywanie surowców naturalnych, produkcja oraz utylizacja). Poproś grupy o uzupełnienie pogrubionych ramek przy odpowiednich etapach produkcji, korzystając z informacji zawartych w ramce „fakty” oraz o dopisanie co najmniej 3 innych, w oparciu o własną wiedzę.
2. Omów z uczniami schemat, sprawdzając kolejne etapy produkcji. Zwróć uwagę uczniów i uczennic na złożoność i długość procesu produkcji oraz na to, że niektóre zagrożenia mają wymiar lokalny, a inne globalny.

3. Poproś uczniów i uczennice, aby w grupach zastanowili się, jakie rozwiązania mogą ograniczyć te zagrożenia. Poproś, by zapisali je w ramach oznaczonych przerywaną linią.
Jeżeli grupy będą miały problem z podaniem przykładów, możesz wykorzystać podpowiedzi z wypełnionej karty pracy.
4. Zapytaj uczniów i uczennice, czy znają problemy związane z produkcją innych rzeczy. Poproś o podanie przykładów firm, o których wiedzą, że są odpowiedzialne ekologicznie i społecznie. Zapytaj, komu zdarzyło się kupić taki produkt. Zwróć uwagę uczniów i uczennic na rolę konsumentów w kształtowaniu zachowań firm oraz we wspieraniu firm społecznie i ekologicznie odpowiedzialnych.
5. Zawieś wszystkie karty pracy w sali tak, aby uczniowie mogli się im przyjrzeć w wolnym czasie.

S-81

CZĘŚĆ OPISOWA

Wydobycie surowców naturalnych

Przyjrzyjcie się schematowi cyklu „życia” produktu. Na przykładzie telefonu komórkowego zastanówcie się, jakie społeczne i ekologiczne zagrożenia mogą się wiązać z zaznaczonym etapem produkcji i konsumpcji. Zapiszcie je w czerwonej ramce. Możecie skorzystać z informacji zamieszczonych w ramce „Fakty”. Jakie jeszcze zagrożenia mogą się łączyć z produkcją i konsumpcją? Spróbujcie dodać co najmniej 3. W zielonej ramce zapiszcie pomysły na uniknięcie podanych zagrożeń.

S-82

KARTA PRACY

ZAGROŻENIA

FAKTY

- Produkcja jednego komputera pochłania średnio 1500 litrów wody, 240 kg paliw kopalnych i 22 kg innych związków chemicznych – razem ok. 1,8 tony zasobów. (makeitfair.org)
- Na potrzeby produkcji sprzętów elektronicznych wydobywany jest na dużą skalę kasteryt (używany do wytworzenia cyny). Wydobywa się go m.in. w Demokratycznej Republice Konga, gdzie od lat toczy się krwawy konflikt. Wiele organizacji uważa, że handel cennymi surowcami jest jednym z powodów utrzymywania się konfliktu. Przy wydobywaniu surowca często zatrudnia się dzieci. (makeitfair.org)
- Wtórne przetwarzanie (recykling) części sprzętu elektronicznego pozwala znacznie ograniczyć potrzebę wydobywania nowych surowców. Niektóre modele komputerów da się poddać recyklingowi nawet w 90% procentach. (Green Choices)

ROZWIĄZANIA

Produkcja

Przyjrzyjcie się schematowi cyklu „życia” produktu. Na przykładzie telefonu komórkowego zastanówcie się, jakie społeczne i ekologiczne zagrożenia mogą się wiązać z zaznaczonym etapem produkcji i konsumpcji. Zapiszcie je w czerwonej ramce. Możecie skorzystać z informacji zamieszczonych w ramce „Fakty”. Jakie jeszcze zagrożenia mogą się wiązać z produkcją i konsumpcją? Spróbujcie dodać co najmniej 3 sposoby na uniknięcie podanych zagrożeń.

S-83

KARTA PRACY

ZAGROŻENIA

FAKTY

- W każdej sekundzie produkuje się 36 telefonów komórkowych, czyli prawie 22 miliony na tydzień. (makeitfair.org)
- Połowa wszystkich telefonów komórkowych, podobnie jak znaczna część komputerów, odtwarzaczy MP3 i innych sprzętów elektronicznych, powstaje w Chinach, gdzie często nie są przestrzegane prawa pracownicze. (makeitfair.org)
- W 2007 roku sieć organizacji w Europie stworzyła platformę „make IT fair”. Ta nowa organizacja bada warunki pracy w fabrykach, które dostarczają części wielkim elektronicznym markom oraz sprawdza, czy chronią one środowisko naturalne. Naciska też na firmy, aby bardziej dbały o społeczną i ekologiczną odpowiedzialność produkcji. (makeitfair.org)

ROZWIĄZANIA

Utylizacja

Przyjrzyjcie się schematowi cyklu „życia” produktu. Zastanówcie się, jakie społeczne i ekologiczne zagrożenia mogą się wiązać z zaznaczonym etapem produkcji i konsumpcji na przykładzie telefonu komórkowego. Zapiszcie je w czerwonej ramce. Możecie skorzystać z informacji zamieszczonych w ramce „Fakty”. Jakie jeszcze zagrożenia mogą się wiązać z produkcją i konsumpcją? Spróbujcie dodać co najmniej 3. W zielonej ramce zapiszcie pomysły na rozwiązanie wypisanych przez was zagrożeń.

S-84

KARTA PRACY

ZAGROŻENIA

FAKTY

- Ze względu na wysoką zawartość toksycznych składników (np. rtęci, kadmu i związków bromu) odpady elektroniczne stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia i zbierane są w specjalnych punktach, dzięki czemu mogą zostać poddane recyklingowi lub unieszkodliwione. (elektrosmieci.pl)
- W Europie każdy wyrzuca rocznie średnio 15 kg odpadów elektronicznych. Na świecie daje to w sumie 50 milionów ton rocznie. (makeitfair.org)
- Miliony ton odpadów elektronicznych są nielegalnie wysyłane co roku do krajów Afryki i Azji, gdzie składowane są bez zachowania środków bezpieczeństwa i często są powodem zanieczyszczenia wody i gleby. (makeitfair.org)
- Większość sprzętów elektronicznych nadaje do recyklingu nawet w 90%. (Green Choices)

ROZWIĄZANIA

WYDOBYCIE SUROWCÓW NATURALNYCH

Zagrożenia

- ➔ zanieczyszczenie środowiska wokół kopalni, w której wydobywa się surowce
- ➔ łamanie praw pracowniczych przez właścicieli kopalni (np. brak sprzętu ochronnego dla pracowników)
- ➔ zatrudnianie dzieci przy wydobyciu rud metali
- ➔ rabunkowa eksploatacja złóż surowców naturalnych potrzebnych do produkcji sprzętu elektronicznego
- ➔ eksport zysków z wydobycia za granicę, do centrali zagranicznych koncernów (społeczność lokalna i kraj wydobycia nie uczestniczą w zyskach)
- ➔ podtrzymywanie konfliktu zbrojnego, gdyż haracz za eksploatację złóż trafia do lokalnych watazków.

Rozwiązania

- ➔ powtarzanie i recykling urządzeń elektronicznych, co pozwala odzyskiwać surowce, więc zmniejsza eksploatację złóż
- ➔ kierowanie do firm sprzedających telefony pytań o warunki i zasady wydobycia surowców używanych do ich produkcji
- ➔ włączanie się w kampanie na rzecz wprowadzania kodeksów etycznego postępowania firm zaangażowanych w wydobycie.

S – 85

PRODUKCJA

Zagrożenia

- ➔ łamanie praw pracowniczych w fabrykach produkujących telefony (ograniczenia działalności związków zawodowych, zbyt niskie płace)
- ➔ zanieczyszczenia powstające w procesie produkcji pogarszają stan środowiska naturalnego w okolicach fabryki.

Rozwiązania

- ➔ wsparcie kampanii makeitfair.org, której organizatorzy wywierają nacisk na firmy, by przestrzegały praw pracowniczych (godne pensje, wolność działania związków zawodowych itp.)
- ➔ kierowanie do firm sprzedających telefony pytań o warunki pracy w fabrykach sprzętu elektronicznego
- ➔ organizowanie happeningów i akcji informacyjnych, dzięki którym Polacy dowiadują się o warunkach produkcji telefonów.

UTYLIZACJA

Zagrożenia

- ➔ źle składowane elektrośmieci stanowią zagrożenie dla środowiska – szkodliwe metale przedostają się do gleby i wody
- ➔ eksport elektrośmieci do krajów globalnego Południa, gdzie nie są właściwie składowane (np. bawią się w nich dzieci) i dochodzi do zanieczyszczenia środowiska
- ➔ zbyt częsta wymiana telefonów (często sprawnych lub nadających się do naprawy) prowadzi do powstawania ogromnej liczby elektrośmieci.

Rozwiązania

- ➔ rzadsze wymienianie telefonów komórkowych na nowe modele (oddawanie telefonów do naprawy, a nie od razu do wyrzucenia)
- ➔ oddawanie sprzętu elektronicznego do recyklingu (można to zrobić w sklepie, kupując nowy telefon – gwarantuje to ustawa)
- ➔ upewnienie się u odbiorcy sprzętu, że nie zostanie on wyeksportowany do krajów globalnego Południa jako elektrośmieć.